

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı : 13207
Tarih : 17-06-2021

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 18/06/2021 15:35
Sayı: E-120.10-
0830751

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Son yıllarda en çok gündeme gelen konulardan biri olan Türkiye’de cezaevlerinde yaşanan hak ihlalleri yüzlerce insanın yaşamını yitirmesine sebep olmuştur. Özellikle hasta mahpusların yaşam hakları yok sayılmakta ve bütün çağrılara rağmen ölüme terk edilmektedirler. Her gün artarak gündeme gelen cezaevi hak ihlallerinin daha geniş kapsamlı araştırılması ve cezaevi denetimlerinin mecliste oluşan bir komisyon tarafından periyodik olarak yapılması amacıyla Anayasa’nın 98’inci İç Tüzüğü’nün 104’üncü ve 105’inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederim.

Nuran İMİR
Şırnak Milletvekili

GERKÇENİN ÖZETİ

Basına ve kamuoyuna yansıyan son verilere göre 220 bin kapasiteli Türkiye cezaevlerinde şu anda 450 ağır olmak üzere 1400 civarında hasta tutsak var. 2009 yılı itibari ile 2 bin 300 hasta tutsak ve hükümlü yaşamını yitirmiştir. İnfaz sistemindeki sorunlar ve özellikle de 2005 yılında yürürlüğe giren “5275 Sayılı Ceza Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun”un insani olmayan bir yaklaşım üzerine kurulu olması; otoriteyi ve kuralları dayatan, yaşama hakkını ve özgürlükleri değil, güvenliği öne çıkaran bir anlayışla hazırlanması ve uygulamada yaşanan sıkıntılar sorunları artırmaktadır.

Uluslararası mevzuat devletlerce özgürlüğünden yoksun bırakılan kişilerin yaşam hakkı konusunda devletlere pozitif yükümlülükler yüklemiştir. Devletler, özgürlüğünden yoksun bırakılmış kişilerin sağlığa erişim hakkı konusunda özgür bireylerle eşit şartlarda bulunmasını sağlamakla yükümlüdürler. Son yıllarda cezaevlerinde yaşanan yaşam hakkı ihlallerinin araştırılması ve gerekli önlemlerin bir an önce alınması amacıyla bir meclis araştırma komisyonun kurulması elzemdir.

GEREKÇE

Cezaevlerinde yaşanan hak ihlalleri her geçen gün artmaktadır, mahpusların yaşam hakkı yok sayılmaktadır. Cezaevlerinin çoğunda Hasta mahpusların yaşadığı sorunlar ve cezaevlerindeki hak ihlallerinden bazıları şu şekilde basına ve ailelerine yansımıştır. Van T Tipi Kadın Kapalı Cezaevindeki tutuklulardan Ceyda Dindar, Gülistan Önver ve Semiran Ebağa, Mahkum Kabul Bölümü’nde görevli personel tarafından taraflı-tarafsız koğuş konusunda kendilerine psikolojik baskı yapılmış, bağırma şeklinde gerginlik çıkartılmıştır. Akabinde 3 kadın memur tarafından arama kısmına alınan mahpuslar bütün kıyafetleri çıkartılarak kendilerine önlük giydirilmiş, memurlar ‘üç kez eğil kalk ve öksür’ şeklinde söylemde bulunmuşlardır. Personele 10 gündür gözaltında olduklarını bu şekilde bir arama gerekmediğini söylediklerinde ‘sus konuşma, dediğimi yap’ şeklinde bağırılmış, mahpusların saç dipleri, ağız içi dahil olmak üzere vücudunun her yerine ince arama yapılmıştır. Kadın personel tarafından ‘ben bu işi zevkle yapıyorum’ şeklinde söylemlerde bulunulmuş, aramadan sonra odaya geçtiklerinde kendilerine gece 02:00’ye kadar yatak verilmemiş, temizlik malzemesi, semaver, TV, kitap, kalem, kağıt hiçbir şeyin olmadığı boş ve kirli bir odada bekletilmiş, 3 gün boyunca su içmek için pet bardak

dahi verilmemiş, karantina odasında ayakta sayım dayatılmış ve mahpusların kantin ihtiyaçları karşılanmamıştır. Tutuklulardan Semiran Erbağa Diyarbakır Kadın Kapalı Cezaevi'nden Van T Tipi kadın cezaevine sürgün edildiğinde cezaevi girişinde kendisine çıplak arama dayatılmış, kabul etmemesi üzerine personel tarafından 'arama yapılacağı'nın' beyan edilmiş, bunun üzerine Erbağa uygulamayı protesto etmek için kıyafetlerini çıkartıp eylem yapmış, mahpusa personelin 'üç kez eğil kalk ve öksür' şeklinde söylemde bulunmuş, saç dipleri, dil altı, dişleri dahil olmak üzere vücudunun her yerine ince arama yapılmıştır. Mahpus aramadan sonra tek kişilik hücreye götürülmüş, burada 3 gün tek başına kalmıştır. Mahpusa suyun kotalı olduğu bilgisinin verilmemesi nedeniyle temizlik yaparken su bitmiş, kronik hastalığından kaynaklı ilaçlarını içmesi gerektiği zaman içme suyu verilmeyerek mahpus tuvaletteki pis su ile ilaçlarını almak zorunda kalmıştır. Mahpus 3 gün sonra karantina odasına getirilerek bu odada da hiçbir temel yaşamsal ihtiyaçları ve kantin ihtiyacı karşılanmayarak insanlık dışı koşullarda kalmıştır.

Malatya Akçadağ T Tipi'nde tutuklu bulunan Ahmet Varlı, Musa Külter, Niyazi Toğcu, Serdar Köse, Halil Bayık, Murat Gezici, Tekin Çatalkaya cezaevinde yaşanan hak ihlalleri ve hukuk dışı uygulamaları şu şekilde belirtmişlerdir, mahpuslar bazı personeller tarafından rencide edici, keyfi ve ayrımcı uygulamalara maruz kalmış, var olan sorunları her ne kadar cezaevi yönetimiyle görüşerek çözmek istemişlerse de bir çözüm bulamamışlardır. Mahpuslar her durumda kendilerinden kurum kimliği istendiğini beyan etmekte, telefon görüşüne çıkıldığında askeri yürüyüş nizamı dayatıldığını, en ufak sözlü bir itirazda tutanak tutulup disiplin cezalarının verildiğini ifade etmektedir. Mahpuslara görüşe gelen aileleri tarafından getirilen kitaplar alınmayıp kargoyla göndermeleri söylenmekte, Meclis TV'yi izlemek için talep edilen TRT3 kanalı dahil talep edilen TV kanallarının izlenmesine izin verilmemektedir. Mahpuslar avluda bulunan kameraların üst kattaki yatakları ve banyoyu görebilecek şekilde ayarlandığını, ortak yaşam alanına yerleştirilen kameraların ise tuvalet kapısını görecektir şekilde ayarlandığını beyan etmektedir. Ayrıca bozulan musluk ve banyo bataryalarının tamir ücretinin mahpuslardan kesildiği, masa ve sandalye gibi demirbaşların mahpuslara verilmeyip kurum kantininden satın alınmasının dayatıldığı, Covid19 pandemisine rağmen sayımlara kalabalık şekilde gelinerek bulaş ihtimalinin göz ardı edildiği, telefon görüşmesine çıkarıldıklarında el dedektörü var olmasına rağmen sosyal mesafe kurallarına uyulmadan elle üst araması yapıldığı belirtilmiştir. Aynı suç grubunda bulunan hükümlülerin aynı blokta yer almaları gerekirken farklı suçlar nedeniyle cezaevinde bulunan diğer hükümlülerle aynı blokta tutularak olası saldırı ihtimaline meydan verildiği, 13 Mayıs 2021 tarihinde görevli memurun, telefon görüşüne çıkan mahpuslardan birinin üzerine yürüdüğü, başmemurun "Seni buraya gömerim" ve "Bir daha bunları telefona çıkarmayın" diyerek mahpusları tehdit ettiği ifade edilmiştir.

25 yıldır cezaevinde olan ve Diyarbakır D Tipi Cezaevinde tutulan 83 yaşındaki hasta mahpus Mehmet Emin Özkan bugüne kadar 5 kez kalp krizi geçirmiş, 4 defa da anjiyo olmuştur. Kalp, tansiyon, zehirli guatr, kemik erimesi, böbrek ve bağırsak bozuklukları, aşırı derecede kilo kaybı, duyma-görme eksikliği, hafıza kaybı gibi birçok sağlık sorunu da bulunan Özkan sadece refakatçi yardımıyla ihtiyaçlarını karşılayabilmektedir. Özkan'ın, 2015 yılında Gazi Yaşargil Eğitim Araştırma Hastanesi Sağlık Kurulu'nca vücut fonksiyonlarının yüzde 87'sinin işlevsiz olduğu tespit edilerek, "Cezaevinde kalamaz" raporu verilmişse de sağlık durumunun kötüye gitmesi nedeniyle defalarca hastaneye kaldırılan Özkan tahliye edilmemiştir.

İnsan Hakları Derneği'nin "Ağır hasta" listesinde yer alan Özkan, boğazındaki kötü huylu guatr nedeniyle ameliyat olması gerekirken yaşından dolayı ameliyat olamadığı, iki kulağının da artık duymadığı, sağlık durumu ise her geçen gün ağırlaştığı İHD tarafından da açıklanmıştır. İnfazının durdurulması için bugüne kadar yapılan 5 başvuruda Adli Tıp Kurumu, yüzde 87 oranında vücut fonksiyon kaybı raporu olan Özkan için "cezaevinde kalabilir" raporu vermiştir.

Özkan bu hafta 3 defa yüksek tansiyon ile hastaneye sevk edildiği, gece ve sabah olmak üzere iki kez hastaneye getirilerek durumunun daha da ağırlaştığı belirtilmiştir.

16 yaşındayken tutuklanan ve 6 yıldır İskenderun T Tipi Kapalı Cezaevi'nde tutulan mide hastası İsmail Tamboğa yemek yiyemeyip, sürekli kustuğu için 38 kiloya kadar düşmüştür. Hapishane koşullarından kaynaklı yeterli beslenme imkanı bulamayan Tamboğa'nın bu nedenle dişleri işlevsiz hale gelmiş, ağzının içi de paramparça olmuş, aynı zamanda enfeksiyon da kapmıştır. Pandemi gerekçesi ile diş tedavisi yapılmayan, hastaneye de yalnızca midesindeki rahatsızlık için götürülüp getirilen Tamboğa'nın sağlık durumu gittikçe ağırlaşmaktadır. Hastane dönüşlerinde hücrede tutulan Tamboğa, mama ile beslenebilmekte, henüz endoskopi yapılmadığı için midedeki rahatsızlığının nedeni de bilinmemektedir. Ayrıca ailesinin yaşadığı Şırnak'a yakın bir cezaevine sevki konusunda yapılan başvurular ise hiçbir gerekçe gösterilmeden reddedilmekte, karantina koğuşunda kendisine kitap ve istediği gazeteler de verilmemektedir.

Bolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Cezaevi'nde bulunan Adnan Marhan şubat ayında karın bölgesinde sertlik hissetmiş ve Bolu İzzet Baysal Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde yapılan muayene ve tetkikler sonucunda böbreğinde 80X96 mm boyutunda tümör (heterojen hipekokik solid lezyon) tespit edilmiştir. Marhan Ankara Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim Araştırma Hastanesi'ne sevk edilmiş ve 28.04.2021 tarihinde yapılan ameliyatta bir böbreği alınmış ve alınan kitle türü öğrenilmek üzere patoloji servisine gönderilmiştir. Marhan hastanenin 2 kişi kapasiteli tedavi odasında 7 kişi ile birlikte kalmış, hastalığının ciddiyeti nedeniyle uzun bir süre özel bir tedavi uygulanması ve hijyenik bir ortamda kalması gerekmektedir, 18 Mayıs tarihinde mahpus koğuşuna alınmış ve burada hayatını ciddi anlamda tehlikeye sokan bir enfeksiyon kapmıştır. Enfeksiyon sebebiyle yoğun bir antibiyotik tedavisi uygulanan Marhan'ın kaldığı ve hastane içerisinde bulunan mahkûm koğuşu, mahpusun sağlığı ve tedavisi açısından ciddi risk oluşturmaktadır. Yine bu koğuştaki imkanların çok kısıtlı olması nedeniyle mahpusun talebi bile Sincan Cezaevi kantininden karşılanmaktadır. Yanına ona refakat edecek kimse alınmamaktadır. Yaklaşık olarak hastanede bulunduğu 40 gün boyunca bir böbreği alman, uzun bir süre kanaması devam eden ve halihazırda enfeksiyon sebebiyle Üroloji bölümünün hastası olarak Hastanenin mahpus koğuşunda bulunan mahpusun 28.05.2021 tarihli patoloji raporu sonucuna göre mahpusta bulunan tümörün kötü huylu olduğu belirlenmiş, 27 yaşındaki Adnan Marhan'a kanser teşhisi konulmuştur. Gelen sonuç sonrasında Mahpusun karaciğerinde nodül tespit edilmiş ve bu kitlenin ne olduğunun net olarak öğrenilebilmesi için MR sırası beklenilmektedir. Ne zaman çekileceği ve ne kadar beklenileceği belli olmayan MR sonrasında mahpus onkoloji servisinin tedavisi için beklemek durumundadır. Ayrıca Mahpusun karaciğerinde tespit edilen nodülün böbreğinde bulunan kanserin metastazı olabileceği düşünülmekte olup, bu durum 27 yaşındaki mahpusun hastalığını kanserin 4. evresi haline getirecektir.

Mahpusun vücudunda gelişen tümör hızla büyümekte olup, hali hazırda yasal olarak hak kazanmasına rağmen, lehe infaz müesseselerinin uygulanmaması Marhan'ın güncel ve etkili kanser tedavilerine ulaşmasını engellemektedir. Marhan tahliye edilmediği her saniye kendi tercih edeceği tedaviler gecikmekte, acilen güncel ve etkili tedavilere ulaşması, ailesinin bakımı ile ilgilenmesi gerekmektedir. Kelepeçli bir biçimde ve sağlıksız koşullarda tedavi edilmeye çalışması bu tehlikeyi daha da arttırmaktadır.

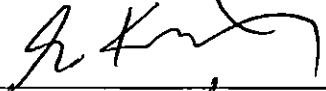
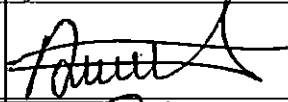
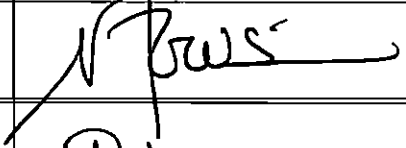
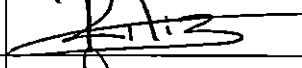
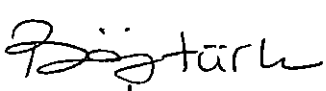
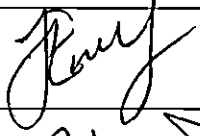
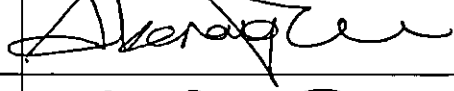
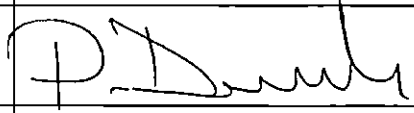
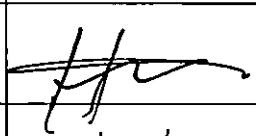
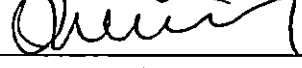
Siirt Veysel Karani Belde Belediyesi eski Eşbaşkanı Enes Cengiz, tutuklu bulunduğu Siirt E Tipi Kapalı Cezaevi'nden 8 ay önce Batman Yüksek Güvenlikli T Tipi Kapalı Cezaevi'ne sevk edilmiştir. İki ay boyunca üç kişilik koğuşa alınan daha sonra hiçbir gerekçe gösterilmeden tek

kişilik odaya alınmış olan Cengiz 6 aydır tek başına bir odada tutulmaktadır. Adı geçen cezaevinde salgın koşullarına riayet edilmediği iddia edilmekte, tutukluların bulunduğu odalara haftada 3 kez baskın yapıldığı belirtilmektedir. Tek kişilik odada tutulan ve kronik obstrüktif akciğer hastası olan Cengiz'in de bu baskınlar sırasında Covid-19'a yakalandığı ailesi tarafından tarafımıza iletilmiştir. Cengiz'in ayrıca beş aydır ailesiyle gerçekleştirdiği telefon görüşmelerinde tekml dayatmasına maruz bırakıldığı, telefon görüşmesinde önce Cengiz'in ve ailesinin ad-soyadı ve kim oldukları bilgilerinin alındığı ardından görüşmeye geçebildikleri, tekml vermeyi reddettikleri durumda görüşmelerin cezaevi idaresince kesildiği ifade edilmiştir.

26 yıldır tutuklu olan ve Bolu F Tipi Kapalı Cezaevi'nde tutulan Feridun Kurt kuyruk sokumundaki kırığın yanlış kaynaması, bel fıtığı, kireçlenme, kollarındaki iltihaplanma gibi hastalıklarının yanı sıra tansiyon, astım ve kolesterol hastalıklarından mustarip olup sağlık durumu giderek ağırlaşmaktadır. Ailesi, Kurt'un 1995 yılında gözaltına alındığını, Diyarbakır, Antep ve Adana'da gözaltında kaldığı süre zarfında gördüğü ağır işkence nedeniyle belinden sakatlandığını beyan etmiş, mahkemeye dahi götürülmeden müebbet hapisle cezalandırıldığını aktarmıştır. Aile, Feridun Kurt'un sağlık sorunlarına rağmen 26 yıldır tedavi edilmediğini, aynı odada bulunan arkadaşları tarafından ihtiyaçlarının giderildiğini, ilaçlarla ayakta durabildiğini, şu ana kadar ameliyat edilmediğini de aktarmıştır.

37 yıldır cezaevinde olan ve Tekirdağ 1 No'lu F Tipi Kapalı Cezaevi'nde tutulan ağır kanser hastası 63 yaşındaki Ali Osman Köse'nin sol böbreğinde 9 cm'lik kanserli kist bulunmaktadır ve hastalığı yayılmaktadır. Köse, bundan bir yıl önce yürümede güçlük sorunları yaşamaya başlamış, kendi günlük işlerini dahi yapamayacak duruma gelmiştir. 3'lü hücreye alınan ve ihtiyaçları refakatçi aracılığıyla karşılan Köse'nin tahliye veya infaz erteleme başvuru reddedilmiş, sevk edildiği hastanede de Covid-19 salgınına yakalanmıştır. Adli Tıp Kurumu'nun "cezaevinde kalabilir" raporu verdiği Köse ile ilgili insan hakları örgütleri tedavi için yapılan muayenesini özensiz olarak nitelemiştir. Köse'nin bir an önce ameliyat edilmesi gerekmektedir.

26 yıldır cezaevinde olan ve 22 yıldır Van Yüksek Güvenlikli Hapishanesinde tutulan hasta tutuklu Emin Aladağ'ın sağlık durumu gittikçe ağırlaşmaktadır. Gözaltına alınıp tutuklandığı 1993 tarihinde gördüğü ağır işkence sonucu, sağ kolu ve sol bacağımda lif kopması nedeniyle gelişen kemik erimesinden dolayı, yürümede zorluk çeken Aladağ'ın 22 yıldır tedavisi yapılmamaktadır. Günlük ihtiyaçlarını beraber kaldığı tutuklular yardımıyla karşılayabilen Aladağ, her seferinde ağrı kesici ilaçlarla tedavi edilmeye çalışılmıştır. Aladağ hakkında hazırlanan hastane raporunda omuz, kalça ve diz bölgelerindeki liflerde kopma, yırtılma, tahribat ve kayma meydana geldiği yer almış, kol ve bacağımda kemik erimesinin tedavisinin protez ile mümkün olduğu belirtilmiştir. Aladağ'ın protezleri ilgili kurullar tarafından temin edilmemiştir. Aladağ'ın protezleri kendisi tarafından yurt dışından temin etme talebi de reddedilmiştir. Çoklu lif kopmaları, kas yırtıkları ve ileri derecedeki kemik erimesi nedeniyle bir an önce ameliyat edilmesi gereken Aladağ götürüldüğü hastanede uzman kadro olmaması sebebiyle ameliyatı gerçekleştirilmemiştir. Son yıllarda cezaevlerinde yaşanan yaşam hakkı ihlallerinin ve hata mahpusların sorunlarının araştırılması ve gerekli önlemlerin bir an önce alınması amacıyla bir meclis araştırma komisyonun kurulması elzemdir.

1	MAHMUT TOĞRUL	GAZİANTEP	
2	EROL KATIRCIOĞLU	İSTANBUL	
3	AYŞE SÜRÜCÜ	ŞANLIURFA	
4	MEHMET RUŞTU TIRYAKİ	BATMAN	
5	FİLİZ KERESTECİOĞLU	ANKARA	
6	SEMRA GÜZEL	DİYARBAKIR	
7	GARO PAYLAN	DİYARBAKIR	
8	RIDVAN TURAN	MERSİN	
9	BERDAN ÖZTÜRK	AĞRI	
10	OYA ERSOY	İSTANBUL	
11	ALİ KENANOĞLU	İSTANBUL	
12	DERSİM DAĞ	DİYARBAKIR	
13	SAİT DEDE	HAKKARİ	
14	PERO DUNDAR	MARDİN	
15	SIDIK TAŞ	SİİRT	
16	HÜSEYİN KAÇMAZ	ŞIRNAK	
17	NECDET İPEKYÜZ	BATMAN	
18	MUAZZEZ ORHAN IŞIK	VAN	
19	ZÜLEYHA GÜLÜM	İSTANBUL	
20	TAYİP TEMEL	VAN	